

У БЕЛАРУСАЎ БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

Урад Бялецкага: 1.520.900.000 злотых на беларускую справу.

Чым адкажа ўрад Кебіча?

Ядэж РУЦІНСКІ, старшы саветнік бюро па справах нацыянальных меншасцей Міністэрства культуры і мастацтва Польшчы аб праблемах польскіх беларусаў

— 3 кім бы з актывістаў беларускай руху тут, у Беластоціне, ні размаўляў — усе скардзіліся на тое, што іх арганізацыям не хапае грошай, каб пільна працаваць. Прыймаючы адну фінансавую крыніцу — наша міністэрства. Значыць, і наразі трэба адрававаць вам?

— Сапраўды, некалі на патрэбы нацыянальных меншасцей дзяржава выдаткоўвала наможа больш грошай, чым цяпер. Аплачвалі памішанні, работу штатных супрацоўнікаў... Тады над гэтымі пытаннямі апрацаваў Міністэрства ўнутраных спраў, — яго менавіта трымала левым, — не дазваляючы нацыянальным меншасцям мець больш як адну арганізацыю. У беларусаў гэта было БГКТ — Беларускае грамадска-культурнае таварыства.

Але вось ужо гадзі тры, як МУС займаецца тым, чым па-

вінна займацца, а справы нацыянальных меншасцей перайшлі да нас, у спецыяльна створанае бюро Міністэрства культуры і мастацтва.

Ці ёсць падставы скардзіцца на тое, што наша дапамога нацыянальным арганізацыям не такая шчодрая, як ім хацелася? Безумоўна. Але пры гэтым трэба мець на ўвазе, што вельмі напружаная сітуацыя з бюджэтам у цэлым у Польшчы. Даводзіцца эканоміць сродкі.

— Раней усе дзяржаўныя дапамогі даставаліся БГКТ. Цяпер беларускіх арганізацый у Польшчы, бадай, паўтэрціна. Як вы дзеіце паміж імі тым сільным грошай, якіх выдаткоўвае дзяржава?

— Ну, сродкі гэты называюць сцільнымі можа толькі ўмоўна: летас польскія беларусы атрымалі больш як паўтэра мільярд

злотых. А паглядзіце іх сапраўды, няпроста. Яшчэ ў 1990 годзе вырашана, што фінансаванне ў далейшым будзе толькі канкрэтнымі культурнымі мерапрыемствам, а таксама выдавецкай дзейнасцю, — інакш мільёны пайдуць на вецер.

Калі казаць пра мінулы год, то лямбда доля ўсё выдзелена грошай трапіла да БГКТ, — і мільярд 287 мільянаў. Праўда, у іх і расходы найбольшыя: адна толькі «Ніва» абшлілася летас у 587 мільянаў, на паўмільярд «памяць» будаўніцтва Музея помнікаў беларускай культуры ў Гайнаўцы.

— Такое пераўмясненне размеркавання не вельмі падобнае іншым беларускім арганізацыям?

— Так, усе астатнія атрымалі значна менш. Газета «Свобода» — 75 мільянаў, літэратура — каля 30 тысяч. Але яны намо-

га больш згуртаваныя. Асабліва гэта стала адчувацца пасля выхаду Літвы з Савецкага Саюза. У адрозненне ад беларусаў, літвыцы маюць шэсць школ (яны пачатковых і адну сярэдняю), дзе выкладанне вядацца выключна на літвускай мове. Акрамя таго, яны адкрываюць і новыя літвускія класы ў польскіх школах.

Літвускі штомесячнік «Аўшра» нядаўна пачаў выдавацца два разы на тыдзень.

— Чым ам растлумачаеце гэты адрозненні, параўнанне якіх яўна не на карысць беларусаў?

— Сярод прычын няма толькі адной — пераход да боку польскага ўрада. Мы з аднолькавай увагай ставімся да патрэб усіх нацыянальных меншасцей. Відэафон, беларусы значна больш схільны да асіміляцыі, чым літвыцы, — часткова гэта растлумачаеца падобнасцю моў, звычай, культуры ўвогуле.

— І ўсё ж культурнае жыццё беларусаў у Беластоціне не называе аднастайным і малачайным. Маршчыкі на пераход мінулагадні імпрэз — з гэтым у нашых суайчыннікаў усё ў парадку, — было прадэманстравана фестывалю, канцэр-

таў, сустрач, конкурсаў... — Гэта сапраўды так. І мінулы год — не выключэнне. Сёлета ў бліжэй часе ў Гайнаўцы беларусы правядуць Фестываль царкоўнай музыкі, які, мяркуюцца, будзе нават міжнародным. Для правядзення фестывалю мы выдаткоўваем 150 мільянаў злотых.

— Дарэчы, пра Гайнаўку. На беларускі музей, што будзе там, дзяржава таксама дае грошы?

— Так, хоць гэтага яўна не дастаткова. Музей у Гайнаўцы задуманы цудоўны, — вылікі, з мноствам экспазіцый, — сапраўдны цэнтр нацыянальнай культуры. Шкада толькі, што месцам для яго пабудовы выбрана мястэчка, а не, напрыклад, Беласток, дзе таксама жыць шмат беларусаў. Баюся, што ў Гайнаўцы такая вялікая будыніна часта будзе пустышча.

Зрэшты, — гэта клопат выключна беларусаў і мы ніякім чынам не хочам умяшвацца ў іх ініцыятыву.

Гутарыў Валентын ЖДАНКО, спецыяльны карэспандэнт «Звязды» г. Беласток.

ВЫ ПРАСІЛІ ДАПАМОГІ

ЧАЛАВЕК ВЫБІРАЕ, ШТО ЯМУ ТРЭБА...

У наш час масавага дэфіцыту нярэдка здараюцца даволі дзіўныя сітуацыі. Скажам, не адзін год стаіць чалавек у чарзе за нейкім таварам павышанага попыту і ніяк набыць не можа: няма яго ў магазінах, і ўсё тут. Нарэшце гэты дэфіцыт паступае ў магазін, і, здавалася б, спажывучартавіку толькі радавацца, што цяпер ён ужо абавязкова прыдас так неабходную яму рэч. Але ён ад яе адмаўляецца. Чаму? Можна, яна раптам стала яму зусім непатрэбнай? Не, спытай тут не ў гэтым. А ў чым?

У падобнае становішча трапіў і жыхар г. Масто М. Грыц. Ён паскардзіўся ў «Звязду», што яшчэ ў 1990 годзе стаў на чаргу на швейную машынку, але сённяшняга набывае зноў: несумленныя работнікі гандлю прадлілі яе немагчыма каму.

Старшыня райнага Савета народных дэпутатаў А. Апалонік у адказе, дасланым у рэдакцыю, растлумачыў, што гэта не так. «Тавары павышанага попыту», — піша ён, — гарычанкам з 1989 года размяркоўвае па працоўных калектывах. З мэтай урэгулявання парадку продажу тавараў дэпутатскай групы гарадскога Савета была створана чарга на атваранне выдзеленых на падпрямствах тавараў».

М. Грыц у спісе значыцца пад № 11. Пры наступленні трох швейных машынак па цэне 103 рубль яму была прапанавана адна з іх. Але аўтар пільна адмаўляўся: яна не адпавядала яго патрабаванням. (Значыцца, што фонды гарычанку на гэты тавар выдзяляюць у агульнай колькасці, а не па асобных марках.) Сапраўды, перад гэтым швейныя машыны па цэне 250 і 282 рублі былі прададзены грамадзянам, якія стаялі ў чарзе наперадзе.

Зразумела, не лепшым чынам абшліся з пакупніком і работнікі магазіна. Яны проста выкрасілі М. Грыца са спіса, як занадта пераборлівага. Праўда, зробілі гэта памылкова, і справядлівасць была адноўлена. Строга па чарзе ў лютым 1991 года М. Грыц набыў швейную машынку патрэбнай яму маркі. Уся справа ў тым, што гэты тавар паступіў па свабодным ужыццю. І купіць ці не купіць яго па новаму, больш высокаму кошту, вырашаў сам спажывец. Таму, як сцвярджае А. Апалонік, патававанне чарзай вярнуць розніку паміж цэнамі не мае пад сабой падставы.

Што тут можна сказаць? Вядома, вельмі прыкра, што з-за разбалансаванасці эканомікі, хаця і паступаюць (ці ўвогуле не паступаюць) неабходныя нам тавары цярпюць пераважна часта нам прапаноўваюць і падсоўваюць не тое, што патрэбна, а тое, што ёсць у наяўнасці. І ўсё ж, як бы там ні было, кожны з нас пайдзе за сабой права набываць тое, што яму неабходна. Безумоўна, у выпадку калі і без таго высокія цэны скачучы, як неабдзяжаныя рыскі, за адну і тую ж рэч нам даводзіцца выкладаць са сваёй кішэні ў шмат разоў больш «драбязных».

З гэтай горкай рэальнасцю сутыкнуўся таксама і інвалід І. Грыц. У лістах у рэдакцыю ён скардзіўся, што ніяк не можа купіць халадзільнік да павышанай цэны.

«У адносінах набываць халадзільнік павядаляем, — гаворыцца ў рэзакцыі наместніка старшын Клімавіцкага райвыканкома І. Барчова, — што Курпін з Б. І. на льготнай чарзе не стаў. Але 3.12.1991 года яму ў парадку выключэння на халадзільную райсабеса, улічваючы тое, што ён інвалід І групы агульнага захавання, камісія райвыканкома па размеркаванні тавараў халадзільнік быў выдзелены».

Дык у чым тады справа? А ў тым, што Барыс Іосіфавіч халадзільнік не атрымаў і не павінен быў атрымаць.

З гэтай горкай рэальнасцю сутыкнуўся таксама і інвалід І. Грыц. У лістах у рэдакцыю ён скардзіўся, што ніяк не можа купіць халадзільнік да павышанай цэны.

«У адносінах набываць халадзільнік павядаляем, — гаворыцца ў рэзакцыі наместніка старшын Клімавіцкага райвыканкома І. Барчова, — што Курпін з Б. І. на льготнай чарзе не стаў. Але 3.12.1991 года яму ў парадку выключэння на халадзільную райсабеса, улічваючы тое, што ён інвалід І групы агульнага захавання, камісія райвыканкома па размеркаванні тавараў халадзільнік быў выдзелены».

Дык у чым тады справа? А ў тым, што Барыс Іосіфавіч халадзільнік не атрымаў і не павінен быў атрымаць.

З гэтай горкай рэальнасцю сутыкнуўся таксама і інвалід І. Грыц. У лістах у рэдакцыю ён скардзіўся, што ніяк не можа купіць халадзільнік да павышанай цэны.

«У адносінах набываць халадзільнік павядаляем, — гаворыцца ў рэзакцыі наместніка старшын Клімавіцкага райвыканкома І. Барчова, — што Курпін з Б. І. на льготнай чарзе не стаў. Але 3.12.1991 года яму ў парадку выключэння на халадзільную райсабеса, улічваючы тое, што ён інвалід І групы агульнага захавання, камісія райвыканкома па размеркаванні тавараў халадзільнік быў выдзелены».

Дык у чым тады справа? А ў тым, што Барыс Іосіфавіч халадзільнік не атрымаў і не павінен быў атрымаць.

З гэтай горкай рэальнасцю сутыкнуўся таксама і інвалід І. Грыц. У лістах у рэдакцыю ён скардзіўся, што ніяк не можа купіць халадзільнік да павышанай цэны.

«У адносінах набываць халадзільнік павядаляем, — гаворыцца ў рэзакцыі наместніка старшын Клімавіцкага райвыканкома І. Барчова, — што Курпін з Б. І. на льготнай чарзе не стаў. Але 3.12.1991 года яму ў парадку выключэння на халадзільную райсабеса, улічваючы тое, што ён інвалід І групы агульнага захавання, камісія райвыканкома па размеркаванні тавараў халадзільнік быў выдзелены».

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА НАДРУКАВАНАГА

«Цесна ля карыта»

Арткул пад такім загалоўкам быў надрукаваны ў «Звяздзе» 31 ліпеня мінулага года. Нагадаем: размова ў ім ішла аб шматлікіх парушэннях сацыяльнай справядлівасці пры размеркаванні вострадафіцытных тавараў з боку кіраўніцтва Гродзенскага райвыканкома. Адзін з нашых чытачоў паспрабаваў дабіцца, каб гэты «краўнік» памесіў адказнасць за свае дзеянні. І вось што ў яго атрымалася.

13 жніўня я накіраваў заяву ў талышні абыком КПБ, у якой настойваў на тым, што «спублікацыя павінна атрымаць шырокую агуласку». Думаецца, работнікі абыкома адразу кінутыя наводзіць парадок? Нічога падобнага!

29 верасня мы разам з юрысконсультам Сідальскага камітэта будматэрыялаў М. Сяўко звярнуліся ў абласны Савет народных дэпутатаў з заявай на наступнага зместу: «...Наведзіце, што аблыканком не рэгуле на факты злоўжывання службовым становішчам кіруючых асоб раёна, што па сённяшнюю публікацыю газеты не разгледжана і ёй не дадзена аб'ектыўная ацэнка... Абудуючы нас і дзейнічаючы на імя старшын райвыканкома В. Вірчука, які на старонках раённай газеты «Сельская новы» пусціў пуд у вочы чытацям, каб абшліць «фэры» вакол дэфіцыту і абавязанцы аўтара артыкула Б. Пракопчыка ў прадукцыі. Але ж факты — упарты рэч, тым больш калі яны грунтуюцца на матэрыялах дзяржгандальна-інспекцыі. Трэба В. Вірчуку на брацца смеласці і паглядзець праўду ў вочы. І растлумачыць людзям, чаму за кошт раённых фондаў дэфіцыт набываюць невядома якіх людзей. Хто яны, гэтыя Р. Валюкі, І. Шока і іншыя? Чым яны вызначыліся перад раёнам?.. Промішлівае мінута бо агульнагарадскіх схад у Сідаль, і іншымі таварамі гэтага паніжэння аблыканком, паколькі справа датычыць раёнага кіраўніцтва. Такая ініцыятыва аблыканкома пакажа, на чым ён баку».

Аднак канкрэтных дзеянняў ад РЭДАКЦЫІ: Вось так упартыя структуры адоўжваюць свой «аўтарства». Зрэшты, можна як бы не заўважыць гэтыя артыкулы і нават павядаляць абвергнуць відэафонныя факты, можна адмаўляцца і адпавядаць, аднак нельга пераходзіць фарміраванню грамадскай думкі аб упладзе.

Хіба ж гэтая думка не каштоўней за ўсё несправядлівае размеркаванне дэфіцыту?

Адпаведна: Вось так упартыя структуры адоўжваюць свой «аўтарства». Зрэшты, можна як бы не заўважыць гэтыя артыкулы і нават павядаляць абвергнуць відэафонныя факты, можна адмаўляцца і адпавядаць, аднак нельга пераходзіць фарміраванню грамадскай думкі аб упладзе.

Хіба ж гэтая думка не каштоўней за ўсё несправядлівае размеркаванне дэфіцыту?

Адпаведна: Вось так упартыя структуры адоўжваюць свой «аўтарства». Зрэшты, можна як бы не заўважыць гэтыя артыкулы і нават павядаляць абвергнуць відэафонныя факты, можна адмаўляцца і адпавядаць, аднак нельга пераходзіць фарміраванню грамадскай думкі аб упладзе.

Адпаведна: Вось так упартыя структуры адоўжваюць свой «аўтарства». Зрэшты, можна як бы не заўважыць гэтыя артыкулы і нават павядаляць абвергнуць відэафонныя факты, можна адмаўляцца і адпавядаць, аднак нельга пераходзіць фарміраванню грамадскай думкі аб упладзе.

Адпаведна: Вось так упартыя структуры адоўжваюць свой «аўтарства». Зрэшты, можна як бы не заўважыць гэтыя артыкулы і нават павядаляць абвергнуць відэафонныя факты, можна адмаўляцца і адпавядаць, аднак нельга пераходзіць фарміраванню грамадскай думкі аб упладзе.

Адпаведна: Вось так упартыя структуры адоўжваюць свой «аўтарства». Зрэшты, можна як бы не заўважыць гэтыя артыкулы і нават павядаляць абвергнуць відэафонныя факты, можна адмаўляцца і адпавядаць, аднак нельга пераходзіць фарміраванню грамадскай думкі аб упладзе.

Адпаведна: Вось так упартыя структуры адоўжваюць свой «аўтарства». Зрэшты, можна як бы не заўважыць гэтыя артыкулы і нават павядаляць абвергнуць відэафонныя факты, можна адмаўляцца і адпавядаць, аднак нельга пераходзіць фарміраванню грамадскай думкі аб упладзе.

Паставы Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь
Аб пенсіённым забеспячэнні ваеннаслужачых

У сувязі са скарачэннем Узброеных Сіл на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, неабходна сацыяльнай абароны ваеннаслужачых і членаў іх сем'яў да прыняцця Закона «Аб пенсіённым забеспячэнні ваеннаслужачых Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь паставілі:

1. Усталяваць, што пры звальненні ваеннаслужачых з Узбро-

енных Сіл у запас пенсію ім назначаюцца за выслугу 20 гадоў у ваеннай службе і ад грашоватага забеспячэння, а звольненым у астаўку — 60 працэнтаў, за кожны год выслугі звыш 20 гадоў — 3 працэнта, але ўсяго не больш 75 працэнтаў грашоватага забеспячэння.

Ваеннаслужачыя, якія маюць выслугу ад 15 да 20 гадоў,

Аб захаванні і развіцці сеткі дзіцячых дашкольных устаноў

З мэтай забеспячэння патрэб насельніцтва ў дзіцячых дашкольных устаноў, неабходна ад іх ведамак павышэння якасці сацыяльнай абароны дашкольных устаноў, якія маюць дашкольную ўстаноў, захаванні і развіцці сеткі дзіцячых дашкольных устаноў у Рэспубліцы Беларусь паставілі:

1. Забараніць на перыяд да стабілізацыі эканамічнай і сацыяльнай абароны дашкольных устаноў, якія маюць дашкольную ўстаноў, захаванні і развіцці сеткі дзіцячых дашкольных устаноў у Рэспубліцы Беларусь паставілі:

2. Прызнаць мэтазгодным

падлягачы пералічэнню ў пазабудзённых фондах мясцовых Саветаў народных дэпутатаў да фінансавання расходаў на ўтрыманне ведамак дашкольных устаноў.

Мясцовым Саветам народных дэпутатаў да фінансавання даходнай часткі названых фондаў увесці мясцовыя зборы з розніцы перададзенай і тэрміну іх пералічэння.

Размер збораў вызначаецца зыходзячы з патрэб у сродках на ўтрыманне і развіццё дашкольных устаноў.

3. Усталяваць, што сумы, якія

падлягачы пералічэнню ў пазабудзённых фондах мясцовых Саветаў народных дэпутатаў да фінансавання расходаў на ўтрыманне ведамак дашкольных устаноў.

Мясцовым Саветам народных дэпутатаў да фінансавання даходнай часткі названых фондаў увесці мясцовыя зборы з розніцы перададзенай і тэрміну іх пералічэння.

Размер збораў вызначаецца зыходзячы з патрэб у сродках на ўтрыманне і развіццё дашкольных устаноў.

3. Усталяваць, што сумы, якія падлягачы пералічэнню ў пазабудзённых фондах мясцовых Саветаў народных дэпутатаў да фінансавання расходаў на ўтрыманне ведамак дашкольных устаноў.

Мясцовым Саветам народных дэпутатаў да фінансавання даходнай часткі названых фондаў увесці мясцовыя зборы з розніцы перададзенай і тэрміну іх пералічэння.

Размер збораў вызначаецца зыходзячы з патрэб у сродках на ўтрыманне і развіццё дашкольных устаноў.

3. Усталяваць, што сумы, якія падлягачы пералічэнню ў пазабудзённых фондах мясцовых Саветаў народных дэпутатаў да фінансавання расходаў на ўтрыманне ведамак дашкольных устаноў.

3. Усталяваць, што сумы, якія падлягачы пералічэнню ў пазабудзённых фондах мясцовых Саветаў народных дэпутатаў да фінансавання расходаў на ўтрыманне ведамак дашкольных устаноў.

НАМ ЗАСТАЛАСЯ СПАДЧЫНА

РУЧНІКІ-ЗАСЦЯРОГІ АД ГОРА БАРОНЯЦЬ, А МАТЧЫНА ПЕСНЯ—АД СКРУХІ

Парадуйце тых, каму баліць душа за беларускім: робіцца каліжнікі, каб уратаваць помнікі нацыянальнай культуры ў «чарнобыльскіх» раёнах. У акадэмічным Інстытуте мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору па выніках шматлікіх экспедыцый створаны ўнікальны фонд, які ўжо сёння паслужыць асновай музея «Біт і мастацтва чарнобыльскай зоны». Гэта — першы. Такаго фонду няма ні ў Расіі, ні ў Украіне. Доктар мастацтвазнаўства Віктар ШМАТАУ ухваліў цікавасць журналістаў «Звязды» да гэтага факта:

1. — Багата напісана пра Чарнобыль. Галоўным чынам пра ўрон эканоміцы і экалогіі. А пра ўрон, нанесены культуры, гаворым не столь часта. Між тым Чарнобыльскія ляжыцы нацыянальнай культуры так, як не пляжылі да гэтага нівідэа ліха. Вы паглядзіце: лічы ўчора жыла вёска. Са свайго, палескага, архітэктурнай. З калічэй на перакрашаванні вуліц. З разнамі акацыямі і малымі дэкарацыямі на сценах хат. Са стратэгічнымі поглядамі і глінянымі зямлямі на плод. Па вечах дзяўчаты песьні акія спявалі... Наехалі машыны, усім далі дзе гадзіны на зборы, і павезлі — каго куды. Чалавек ні прасіўшы бабыню не забраў. Нават абразы пакінуў, на якіх усё свядомае жыццё хрысціян. Адно, што ў душы засталося, — матчына песьня. Але ці будзе яе спяваць на новым месцах? Ці прыжывае расейцы палічаныя мелодыі, ці выжыве? А ў вёску прыйшлі будаўніцы і зрабілі на ёй зямлі...

Пакідаючы свае і сваіх таўварышаў знаходкі, Віктар Федаравіч святлее тварам. Экзатычнае шарэажа ўдзёжжы сцягвае вышэйшыя, амаляе вышэйшыя высокія, амаляе ў чалавечым росте, адмыслай маючы — бочкі для зерня. Некалькі ступ, не падобных адна на другую, чэпаль вёска свайго, прабоце, манументальнасцю. Шырокія кросны, чарналіныя трыбны падвышаны тонкай работай. Ярыо ў арнаментам, у малюнку якога ёсць нешта ад часоў паганства. Косы, адмыслова прызначаны да каліска лавазы прыжывае. Дзяўчаты каліска з тачанымі філіграванымі. Кружкія бікілі — равесніцы Грунвальда і наскі (вядома, ад слова «наскі») для вадзі, зялёныя айдары. Сяскі нашта з вымі дэкарацыя дэлічства, дэлічства нашай чылічства.

Паўднёвае Палессе — сараўдны запаведнік беларускай сцяжыкай культуры. Высокамастакі рэчы захаваўшы дзякуючы яшчэ жаданай адноснай ізольванасці многіх ярыо тэрыторыі ад навакольнага свету. Каб здабыць іх, трэба было і мужнасць мець. Шукалі ў пакінутых, маўклівых вёсках, дзе большай парос вышэй хат і дзе дэмітрыя звыкла «зашкальвае». Калібань, Пучыны, Вязок... Тое, што выбраты, неслі на бераг рэчкі і дэкарацыі адмыслай. Гэта была тая хата б мінімальнай дэкарацыяй, якую яны маглі прасіць у палічаных умовах. І ўжо пазней, у гарадках, рабілася яшчэ адна, сараўдана. Так што сёння з гэтымі рэчамі можна знаёміцца смела, яны не «спяваюць».

У тую «разведку» Віктар Федаравіч браў з сабой М. Мельнікова, Ю. Піскуна,

на працягм гэтай работы, — тлумачыць загадчык аддзела славесніцкай доктар навук Каянства Кашаніч. — Каб мы не рабілі з нас герояў, скажу адразу, што нашы даследчыкі працягваюць не ў зоне жорсткага кантролю, там людзей няма, а ў «жывых» вёсках, многія з якіх таксама хутка павіны быць пераселены. У год аварыі мы пасялілі на Віцебшчыну, у пацярпелыя раёны не паехалі. Там людзі было зусім не да песьні, псіхалагічна былі ў іх іншыя. А за выхаванне плаці ўзялі чыста вальчуню, за жыццё наогул не ўзялі — так вырашыла праўленне гаспадаркі. Як ні кажу, студэнтам — падтрымка.

Вядома, французцы атанілі паход па зямных вёсках двух з паловай дзесяткаў студэнтаў і двух прыгожых жанчын — іх навуковыя кіравнікі ўжылі ўчывае людзей мужных. А ім было ўтульна сядзець у напаленай святліцы і слухаць амаля 90-гадовую Лізавету Яўсёву з Валасовіч ці 80-гадовую Яўгенію Галаву з Нікіліч, яе аднавіскаўку і равесніцу Мароу Кавалеўку і Барбару Анішчыка з Чаропо. Пра Малічэву, на якую прыляцела ластавіца; пра куляўскай, якой прасілі — не перапрацілі; і жартоўнае «бабка ўпілася, пад лаўкаю злілася».

Пісалі ўслед і разумелі, што маюць справу з россыпямі народнай мудрасці, і дана гэтым россыпам выскока... — Не выскочылі вышэйшыя ў ролі беднага сваяка, але ступішы вышэйшы, — сказаў ім на развітанне прафесар Кашаніч. — Сёння вельмі дрэнна іх успрымае з філіінаваннем летніх экспедыцый. Калі інстытуту не дапамогуць з грашма, паведкі сараўдана.

У інстытуте мы былі якраз у дзень традыцыйнага аяну. Аяну супрацоўнікі не атрымалі і тэма Кашаніч Паўлавіч на ёсць летніх экспедыцый ужо ўспрымае на гэтым узроўні. Заўважым, на гэтым узроўні, які адказвае за фінансаванне рэспубліканскай Чарнобыльскай праграмы. Дзяржаўная тэма «Помнікі матэрыяльнай і духоўнай культуры раёнаў радыяцыйнага забруджвання Беларусі», якую распрацоўвае інстытут, яе арганізацыйная частка.

У інстытуте мы былі якраз у дзень традыцыйнага аяну. Аяну супрацоўнікі не атрымалі і тэма Кашаніч Паўлавіч на ёсць летніх экспедыцый ужо ўспрымае на гэтым узроўні. Заўважым, на гэтым узроўні, які адказвае за фінансаванне рэспубліканскай Чарнобыльскай праграмы. Дзяржаўная тэма «Помнікі матэрыяльнай і духоўнай культуры раёнаў радыяцыйнага забруджвання Беларусі», якую распрацоўвае інстытут, яе арганізацыйная частка.

У інстытуте мы былі якраз у дзень традыцыйнага аяну. Аяну супрацоўнікі не атрымалі і тэма Кашаніч Паўлавіч на ёсць летніх экспедыцый ужо ўспрымае на гэтым узроўні. Заўважым, на гэтым узроўні, які адказвае за фінансаванне рэспубліканскай Чарнобыльскай праграмы. Дзяржаўная тэма «Помнікі матэрыяльнай і духоўнай культуры раёнаў радыяцыйнага забруджвання Беларусі», якую распрацоўвае інстытут, яе арганізацыйная частка.

У інстытуте мы былі якраз у дзень традыцыйнага аяну. Аяну супрацоўнікі не атрымалі і тэма Кашаніч Паўлавіч на ёсць летніх экспедыцый ужо ўспрымае на гэтым узроўні. Заўважым, на гэтым узроўні, які адказвае за фінансаванне рэспубліканскай Чарнобыльскай праграмы. Дзяржаўная тэма «Помнікі матэрыяльнай і духоўнай культуры раёнаў радыяцыйнага забруджвання Беларусі», якую распрацоўвае інстытут, яе арганізацыйная частка.

У інстытуте мы былі якраз у дзень традыцыйнага аяну. Аяну супрацоўнікі не атрымалі і тэма Кашаніч Паўлавіч на ёсць летніх экспедыцый ужо ўспрымае на гэтым узроўні. Заўважым, на гэтым узроўні, які адказвае за фінансаванне рэспубліканскай Чарнобыльскай праграмы. Дзяржаўная тэма «Помнікі матэрыяльнай і духоўнай культуры раёнаў радыяцыйнага забруджвання Беларусі», якую распрацоўвае інстытут, яе арганізацыйная частка.

У інстытуте мы былі якраз у дзень традыцыйнага аяну. Аяну супрацоўнікі не атрымалі і тэма Кашаніч Паўлавіч на ёсць летніх экспедыцый ужо ўспрымае на гэтым узроўні. Заўважым, на гэтым узроўні, які адказвае за фінансаванне рэспубліканскай Чарнобыльскай праграмы. Дзяржаўная тэма «Помнікі матэрыяльнай і духоўнай культуры раёнаў радыяцыйнага забруджвання Беларусі», якую распрацоўвае інстытут, яе арганізацыйная частка.

У інстытуте мы былі якраз у дзень традыцыйнага аяну. Аяну супрацоўнікі не атрымалі і тэма Кашаніч Паўлавіч на ёсць летніх экспедыцый ужо ўспрымае на гэтым узроўні. Заўважым, на гэтым узроўні, які адказвае за фінансаванне рэспубліканскай Чарнобыльскай праграмы. Дзяржаўная тэма «Помнікі матэрыяльнай і духоўнай культуры раёнаў радыяцыйнага забруджвання Беларусі», якую распрацоўвае інстытут, яе арганізацыйная частка.

У інстытуте мы былі якраз у дзень традыцыйнага аяну. Аяну супрацоўнікі не атрымалі і тэма Кашаніч Паўлавіч на ёсць летніх экспедыцый ужо ўспрымае на гэтым узроўні. Заўважым, на гэтым узроўні, які адказвае за фінансаванне рэспубліканскай Чарнобыльскай праграмы. Дзяржаўная тэма «Помнікі матэрыяльнай і духоўнай культуры раёнаў радыяцыйнага забруджвання Беларусі», якую распрацоўвае інстытут, яе арганізацыйная частка.

У інстытуте мы былі якраз у дзень традыцыйнага аяну. Аяну супрацоўнікі не атрымалі і тэма Кашаніч Паўлавіч на ёсць летніх экспедыцый ужо ўспрымае на гэтым узроўні. Заўважым, на гэтым узроўні, які адказвае за фінансаванне рэспубліканскай Чарнобыльскай праграмы. Дзяржаўная тэма «Помнікі матэрыяльнай і духоўнай культуры раёнаў радыяцыйнага забруджвання Беларусі», якую распрацоўвае інстытут, яе арганізацыйная частка.

Ваша саа і агарод

Матэрыялы выпуску падрыхтаваў да друку Мікалай ЧАХОУСКІ [тэл. 32-41-92].

Чаранкі для абкаранення

Многія набывлі чорныя парэчкі выдатных сартоў і хацелі б іх разнажыць. Праблем няма, бо гэта расліна вельмі жывучая і добра паддаецца разнажэнню. Памятайце: перш чым садзіць расліну, рэкамендуецца абрэзаць яе на дзве моцныя пупышкі. Зрэзаная «дрочка» (ці нават адзін чаранок) можна абкараніць. Заўважым, для такіх мэт падыходзіць і іншая адыагаворная атожылі.

Пастаўце іх у звычайную вадку. Трымайце не на яркім сонцы. Праз два-тры тыдні з'явіцца лісточкі павлічання, а знізу чаранка, які знаходзіцца ў вадзе, з'явіцца беляя «кропелька» — будучыя карані. Цяпер у вадку, якую мяняем што тыднёва (каб не ўтваралася плыві), дадаем настой пераду з невялікай колькасцю мачавіны.

Калі карані дасягнуць аднаго-двух сантыметраў у даўжыню, расліну садзім у чыстую вадку. Зямля рыхлая, добра «заспраўлена» ўгнаеннямі, вельмі шчодро палітая. Расліну можна дадаткова прыкрыць ад сонца цёмнай плёнкай.

У даўжыню сістэматычна палівайце (спачатку штодзённа, пасля — раздзё), зялёныя кветкі, калі яны з'явіцца. Восенню ў вас будуць свае расліны з дастаткова развітой каранёвай сістэмай і выспеўшымі пупышкамі.

Аналагічна можна абкараніць аблішкі. Толькі чаранкі браць летам і тым, што пачалі ўтварыць пупышкі. Знізу лісце знімаем, зверху пакідаем толькі некалькі. Партымаем у расворы — стымулятары росту. І высадзім у маленькі парнічок у вельмі вільготную глебу. Пад плёнкай стварэцца парнік, якая «дзавалі» расліна развівацца.

Ружы абкараняюцца пад шклянымі слоікамі. Там вельмі прыдатны «клімат», і новы кустік хутка дае карэньчыкі і лісточкі.

Цяпер многія гадуюць расадку на сваіх падаконніках. У горадзе і вёсцы. У многіх поспехі проста выдатныя, а нехта дапусціў промах. А добрая паліва дапаможа лічыць да лепшае набываць усё на базары, дзе з навакольнай мая шмат усялякіх расліннасці.

Набылі, скажам, расадку паліва ў тую ж высадзілі не на сваім участку. Расліны хварэюць, мяняюць афарбаванне, адрываюцца, нават гінуць. Як правіла, адстаючы ў сваім развіцці і таму даючы аддачу позе. Такі ж лёс у першыя, капусты, крыжы лепш адуваюць сябе астры.

Справа падобна на лад, калі мы звычайна некалькі зусім простых аперацый. Справа ў тым, што пры выбары расадкі з парніку і паліва абраваецца шмат карэньчыкаў. Вонавае зялёная маса пераўзыходзіць падземную карэньчыкаў і некалькі разоў! І калі высадзіць такое

Кожны марыць мець на сваім сталым сакавітую ягаду як раней. Ды вось бяда: расліна, якая кранулася ў рост, раптам спыніла яго, бо нечаканна працягла пахаладзела ўнесла карэньчыкі на ўсе жыццёвыя прыжы. Падобнае здарэцца заўжды. У выніку нораў карэньчыкі: то сонца і цямно, то снег і замаразі (магчыма, толькі начыны), то халодны дождж.

Але выйсеце ўсё ж ёсць. Трэба змайстраваць з плёнкі спецабстаўляны міні-ангары. І неабавязкова з новай. Можна выкарыстаць матэрыялы, які ўжо быў у ужыванні. Нават з дзіркі.

Робіць так: над радком суні ставіць дугі з дроту ці тонкай лычынцы. Іх вышыня — да 60 см. Звязваюць зверху ў зважы стужкамі ці мяккім драцікам. Можна нават прыладзіць жардэчкі. Гэта для таго, каб плёнка не праві-

сала. Безумоўна, кусты павіны быць падкармлены і ачышчаны ад смецця.

У такіх «тунелях» глеба лепш праграваецца, там быццам лаяцца з парнікам. Расліна гэта любіць, там развівае моцную каранёвую сістэму і выдатнае лісце. Натуральна, больш выкаівае кветкаўнасць. Вось толькі калі завітае, то з паўднёвага ці іншага «цёлага» боку плёнкі трэба падняць — хай паліва, осы і чыялі злятаюць паспаціць салодкага нектару. Яны і дапамогуць расліну.

Ураджай у такіх парніках павялічваецца амаль удвая і высіпае ці не на тры тыдні раней. Як толькі ўсталяваліся цёплыя сонечныя дні, а ягады пачалі налівацца і высіпаць, укрывіце трэба зніж.

Вядома, у сухое надвор'е выхаванцаў паліваць. Норму паліва — вядома па пазноньні метр некалькімі дозамі.

Амарант

Апошнім часам шмат гавораць пра амарант... М. КІСЯЛЕВА.

У анікалапедычных даведніках пра гэту расліну паведамляюць нягусту. Пра яе лаяваць уласцінасці, асабліва ў вывадзеным з арганізма чалавека радыеактыўнасці. Звесткі былі змешчаны ў часопісе «Здаров'е».

Амарант (яшчэ шырыца)

НАШ АДРАС: 220041, г.р. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмны — 32-51-05, адрэдакцыя — 32-04-52, 32-41-92, навін — 32-15-02, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

ПА НУМАРУ ДЗЯЖУРЫЛІ: першы намеснік галоўнага рэдактара Міхаіл Міхась, намеснік адназначна сакратара Віктар Краўчанка, старшы карэктар Віктарыя Кляновіч.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і апрацоўку фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаванням рэдакцыі.

Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўстаўляць у перапіскі з чытацямі.

Рамантуем... плёнку

У перыяд усеагульнага падарвання пэны на плёнку таксама даволі адуваўнае павялічэнне. Набыць яе — страціць важкую частку пенсіі ці заробку.

Між тым многа карыснага можна зрабіць са старага пакрыцця. Плёнку аглазім, памыем, высушым. Дзіркі і падоўжныя разрывы лёгка залатаць з дапамогай прасі, палічыка ці проста зашчыць. Праўда, у апошнім выпадку трываласць горшая.

Робім так: пад дзірку кладзем даволі тоўстую габляваную дошку, накрываем паперай (можна газетай). Зверху дзірку закрываем кавалкам цэпафану і зноў кладзем паперу. Прас ставім у становішча «лёна», уключаем, награваем (калі прысунуць вадой — ён шыпціць). Такім прасам правядзём (паволім) над дзіркай. Гарачыня склеіць два кавалкі плёнкі. Нам застаецца толькі моцна змазчыць паперу, каб яна лёгка адсталала ад плёнкі.

Запамінім, што «вылечанае» пакрыццё не валодае ранейшай трываласцю, таму мацаваць яго трэба асабліва старанна.

Канал «Рэсія»

8.03. Іспанская мова. 1-ы год навучання.

8.35. Волны час. «Увага, здымачны».

8.50. Іспанская мова. 2-гі год навучання.

9.00. «Сустрэча з музыкой».

9.05. А. Нікалаў. «Матэрыялы».

9.10. Падарожжа для ўсіх.

9.15. «Санта-Барбара». 4-я серыя.

9.20. Саліскае пытанне.

9.25. «Саліскае пытанне».

9.30. Там-там-навіны.

9.35. Дак. панірама. «Дрымыч».

9.40. «Саліскае пытанне».

9.45. Школа міжнародна.

9.50. Т. І. На.

9.55. Паміж тэмамі. Пра сучасныя каліжнікі.

10.00. Паміж тэмамі.

10.05. Рэсія і свет.

10.10. Парламенцкі вестнік.

10.15. Міжнародны тэлемафон.

10.20. «Саліскае пытанне».

10.25. «Саліскае пытанне».

10.30. Там-там-навіны.

10.35. Дак. панірама.

10.40. «Саліскае пытанне».

10.45. Школа міжнародна.

10.50. Т. І. На.

10.55. Паміж тэмамі.

11.00. Парламенцкі вестнік.

11.05. Міжнародны тэлемафон.

11.10. «Саліскае пытанне».

11.15. «Саліскае пытанне».

11.20. Там-там-навіны.

11.25. Дак. панірама.

11.30. «Саліскае пытанне».

11.35. Школа міжнародна.

11.40. Т. І. На.

11.45. Паміж тэмамі.

11.50. Парламенцкі вестнік.

11.55. Міжнародны тэлемафон.

12.00. «Саліскае пытанне».

12.05. «Саліскае пытанне».

12.10. Там-там-навіны.

12.15. Дак. панірама.

12.20. «Саліскае пытанне».

12.25. Школа міжнародна.

12.30. Т. І. На.

12.35. Паміж тэмамі.

12.40. Парламенцкі вестнік.

12.45. Міжнародны тэлемафон.

12.50. «Саліскае пытанне».

12.55. «Саліскае пытанне».

13.00. Там-там-навіны.

13.05. Дак. панірама.

13.10. «Саліскае пытанне».

13.15. Школа міжнародна.

13.20. Т. І. На.

13.25. Паміж тэмамі.

13.30. Парламенцкі вестнік.

13.35. Міжнародны тэлемафон.

13.40. «Саліскае пытанне».

13.45. «Саліскае пытанне».

13.50. Там-там-навіны.

13.55. Дак. панірама.

14.00. «Саліскае пытанне».

14.05. Школа міжнародна.

14.10. Т. І. На.

14.15. Паміж тэмамі.

14.20. Парламенцкі вестнік.

14.25. Міжнародны тэлемафон.

14.30. «Саліскае пытанне».

14.35. «Саліскае пытанне».

14.40. Там-там-навіны.

14.45. Дак. панірама.

14.50. «Саліскае пытанне».

14.55. Школа міжнародна.